

JAARRAPPORT 2017

Antroposofische Vereniging in Nederland
T.a.v. het bestuur
Boslaan 15
3701 CH ZEIST

Antroposofische Vereniging in Nederland
T.a.v. het bestuur
Boslaan 15
3701 CH ZEIST

Nunspeet, 16 april 2018

Behandeld door: de heer H.J. Dekker
Onze referentie: HK/101450/66/25689

Geacht bestuur,

Tot ons genoegen kunnen wij u hierbij ons rapport aanbieden met betrekking tot uw jaarrekening over 2017.

Van dit rapport maakt - naast de gebruikelijke jaarrekening - deel uit een zogenoemde beoordelingsverklaring (op pagina 8).

Deze verklaring, die door u mag en moet worden opgevat als een externe verklaring bij uw jaarrekening, maakt integraal onderdeel uit van uw jaarrekening.

In het geval u de Balans en/of Exploitatierkening aan derden ter inzage wilt geven, zult u dus het gehele rapport ter inzage moeten geven, zodat derden er kennis van kunnen nemen, dat de beoordelingsverklaring onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

Gaarne zijn wij bereid een en ander nog nader mondeling toe te lichten en voor het overige verwijzen wij u naar het bijgaande rapport.

Hoogachtend,
Axis Accountants

A. Pos
Accountant-Administratieconsulent

Bijlage.

Antroposofische Vereniging in Nederland
T.a.v. het bestuur
Boslaan 15
3701 CH ZEIST

INHOUDSOPGAVE

---

	pagina
<u>I ACCOUNTANTSRAPPORT</u>	
Algemeen	4
Analyse resultaat	5
Financiële positie	6
Bestuur en vaststelling jaarrekening	7
Beoordelingsverklaring	8
<u>II JAARREKENING</u>	
Balans per 31 december 2017	10
Staat van baten en lasten 2017	12
Bestemming resultaat 2017	13
Toelichting algemeen	14
Kasstroomoverzicht	16
<u>III SPECIFICATIES</u>	
Toelichting op de balans	18
Toelichting op de staat van baten en lasten	24

Antroposofische Vereniging in Nederland
T.a.v. het bestuur
Boslaan 15
3701 CH ZEIST

INHOUDSOPGAVE

---

pagina

IV BIJLAGEN

Toelichting op de exploitatie Motief	31
Toelichting op de exploitatie Antroposofie Magazine	32
Toelichting op de bestemmingsreserves	33
Toelichting op de vaksecties Hogeschool	35

I. ACCOUNTANTSRAPPORT

ALGEMEEN

1. Verenigingsactiviteiten

De vereniging is opgericht op 18 november 1923 te 's-Gravenhage. Zij is aangegaan voor onbepaalde tijd.

De vereniging is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel Utrecht en Omstreken onder nummer 40476182.

De statutaire vestigingsplaats van de vereniging is Zeist.

De vereniging is als Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI) erkend en geregistreerd met fiscaal nummer 002690640.

De doelstelling is volgens artikel 3 van de statuten:
Het bestuderen, beoefenen, en verbreiden van de antroposofie.

Binnen de vereniging wordt onderscheid gemaakt tussen:

- Primaire activiteiten, zijnde de kosten van de Hogeschool, Bibliotheek, Motief, de leden- en jaarvergaderingen en de bijdragen aan de Allgemeine Anthroposophische Gesellschaft in Dornach; en
- Voorwaardenscheppende activiteiten, zijnde de kosten van het bestuur, de PR en voorlichting, het secretariaat en de huisvesting.
- Ondersteunende activiteiten, zijnde de kosten in het kader van verdieping, vernieuwing en uitbreiding. Deze uitgaven vallen niet in de exploitatie maar worden uit het bestaande vermogen gefinancierd.

ANALYSES

Analyse resultaat

Ter beoordeling van het resultaat geven wij u het navolgende overzicht, uitgedrukt in percentages van de opbrengsten.

	2017		2016	
	€	%	€	%
<u>Baten</u>				
Ledenbijdragen	630.068	86,9%	658.091	83,1%
Opbrengsten Motief, Antroposofie Magazine	93.371	12,9%	132.703	16,7%
Overige opbrengsten	1.485	0,2%	1.595	0,2%
	<u>724.924</u>	<u>100,0%</u>	<u>792.389</u>	<u>100,0%</u>
<u>Kosten primaire activiteiten</u>				
Verenigingsactiviteiten	38.012	5,2%	37.691	4,8%
Hogeschool activiteiten	57.349	7,9%	39.511	5,0%
Motief	93.590	12,9%	118.768	15,0%
Antroposofie Magazine	130.918	18,1%	136.179	17,2%
Bibliotheek	75.343	10,4%	67.225	8,5%
Afdracht Allgemeine Anthroposophische Gesellschaft	280.000	38,6%	235.000	29,7%
	<u>675.212</u>	<u>293,1%</u>	<u>634.374</u>	<u>80,2%</u>
<u>Kosten voorwaardenscheppende activiteiten</u>				
Bestuurskosten	56.215	7,8%	40.009	5,0%
Externe communicatie	1.689	0,2%	629	0,1%
Bureaunkosten	253.738	35,0%	250.214	31,6%
Huisvestingskosten	17.954	2,5%	25.052	3,2%
Subsidies	160.000	22,1%	28.286	3,6%
	<u>489.596</u>	<u>67,6%</u>	<u>344.190</u>	<u>43,5%</u>
	<u>1.164.808</u>	<u>360,7%</u>	<u>978.564</u>	<u>123,7%</u>
Exploitatieresultaat	439.884-	-260,7%	186.175-	-23,7%
Financieel resultaat	54.207	7,5%	8.553	1,1%
Opbrengsten uit legaten	248.633	34,3%	1.000	0,1%
Totale resultaat	137.044-	-218,9%	176.622-	-22,5%

ANALYSES

Financiële positie

	2017		2016	
	€	%	€	%
<u>Vermogensstructuur:</u>				
Vaste activa	2.578.892	85,3%	2.183.092	69,9%
Vlottende activa	444.182	14,7%	939.572	30,1%
Totaal activa	<u>3.023.074</u>	100,0%	<u>3.122.664</u>	100,0%
Eigen vermogen	1.622.547	53,7%	1.691.318	54,2%
Bestemmingsreserves	1.055.251	34,9%	1.185.267	38,0%
Voorzieningen	55.117	1,8%	52.404	1,7%
Kortlopende schulden	290.159	9,6%	193.675	6,2%
Totaal passiva	<u>3.023.074</u>	100,0%	<u>3.122.664</u>	100,0%
<u>Werkkapitaal:</u>				
Vorderingen en overlopende activa	60.659		47.838	
Liquide middelen	383.523		891.734	
	<u>444.182</u>		<u>939.572</u>	
Af:				
Kortlopende schulden	290.159-		193.675-	
	<u>154.023</u>		<u>745.897</u>	
			€	
Werkkapitaal per 31 december 2016			745.897	
Werkkapitaal per 31 december 2017			154.023	
Afname werkkapitaal			<u>591.874</u>	

BESTUUR EN VASTSTELLING JAARREKENING

1. Samenstelling bestuur

Dhr. J.G. Sijmons	voorzitter
Dhr. A. Reigersman	secretaris
Dhr. P.W. Blomaard	penningmeester
Dhr. E.F. ten Cate	lid
Dhr. S. Jordan	lid
Mw. C.M.E. van Lookeren Campagne	lid
Dhr. A.W. van der Meij	lid
Mw. F. van Nuffelen-Bruins	lid
Mw. E.D.V. Vink	lid

De jaarrekening 2017 is door het bestuur vastgesteld in haar vergadering, gehouden op 14 maart 2018.

Dhr. J.G. Sijmons
voorzitter

Dhr. A. Reigersman
secretaris

Dhr. P.W. Blomaard
penningmeester

Dhr. E.F. ten Cate
lid

Dhr. S. Jordan
lid

Mw. C.M.E. van Lookeren Campagne
lid

Dhr. A.W. van der Meij
lid

Mw. F. van Nuffelen-Bruins
lid

Mw. E.D.V. Vink
lid

De jaarrekening 2016 is door de leden goedgekeurd in de algemene ledenvergadering d.d. 3 juni 2017.

Aan: Antroposofische Vereniging in Nederland

BEOORDELINGSVERKLARING

Opdracht

Wij hebben de in dit verslag (op pagina 9 tot en met 29) opgenomen jaarrekening 2017 van Antroposofische Vereniging in Nederland te Zeist beoordeeld.

De jaarrekening is opgemaakt onder verantwoordelijkheid van het bestuur van de vereniging. Het is onze verantwoordelijkheid een beoordelingsverklaring inzake de jaarrekening te verstrekken.

Werkzaamheden

Wij hebben onze beoordeling verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder Standaard 2400 "Opdrachten tot het beoordelen van financiële overzichten". De in dit kader uitgevoerde werkzaamheden bestonden in hoofdzaak uit het inwinnen van inlichtingen bij functionarissen van de entiteit en het uitvoeren van cijferanalyses met betrekking tot de financiële gegevens. Door de aard en de omvang van onze werkzaamheden kunnen deze slechts resulteren in een beperkte mate van zekerheid omtrent de getrouwheid van de jaarrekening. Deze mate van zekerheid is lager dan die welke aan een controleverklaring kan worden ontleend.

Bevestiging

Op grond van onze beoordeling is ons niets gebleken op basis waarvan wij zouden moeten concluderen dat de jaarrekening geen getrouw beeld geeft van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Antroposofische Vereniging in Nederland per 31 december 2017 en van het resultaat over 2017 in overeenstemming met in Nederland algemeen aanvaarde grondslagen voor financiële verslaggeving.

Nunspeet, 16 april 2018

Axis Accountants

A. Pos
Accountant Administratieconsulent

II JAARREKENING

BALANS PER

	31 december 2017		31 december 2016	
	€	€	€	€
<u>ACTIVA</u>				
<u>Vaste activa</u>				
Materiële vaste activa	1.167.635		21.400	
Financiële vaste activa	1.411.257		2.161.692	
		<u>2.578.892</u>		<u>2.183.092</u>
<u>Viottende activa</u>				
Vorderingen en overlopende activa	60.659		47.838	
Liquide middelen	383.523		891.734	
		<u>444.182</u>		<u>939.572</u>
		<u><u>3.023.074</u></u>		<u><u>3.122.664</u></u>

Antroposofische Vereniging in Nederland

31 DECEMBER 2017

	31 december 2017		31 december 2016	
	€	€	€	€
<u>PASSIVA</u>				
<u>Eigen vermogen</u>				
Algemene reserve	1.622.547		1.691.318	
	<hr/>	1.622.547	<hr/>	1.691.318
Bestemmingsreserves	1.055.251		1.185.267	
	<hr/>	1.055.251	<hr/>	1.185.267
		<hr/>		<hr/>
		2.677.798		2.876.585
<u>Voorzieningen</u>		55.117		52.404
<u>Kortlopende schulden</u>		290.159		193.675
		<hr/>		<hr/>
		<u>3.023.074</u>		<u>3.122.664</u>

STAAT VAN BATEN EN LASTEN 2017

	2017	Begroting 2017	2016
	€	€	€
Baten	724.924	767.100	792.389
Exploitatiekosten			
Verenigingsactiviteiten	38.012	41.500	37.691
Hogeschool activiteiten	57.349	72.738	39.511
Motief	93.590	105.693	118.768
Antroposofie Magazine	130.918	145.774	136.179
Bibliotheek	75.343	65.613	67.225
Afdracht Allgemeine			
Anthroposophische Gesellschaft	280.000	235.000	235.000
Kosten voorwaardenscheppende activiteiten	489.596	288.347	344.190
	<u>1.164.808-</u>	<u>954.665-</u>	<u>978.564-</u>
Exploitatieresultaat	<u>439.884-</u>	<u>187.565-</u>	<u>186.175-</u>
Financieel resultaat	54.207	-	8.553
Opbrengsten uit legaten	248.633	-	1.000
	<u>302.840</u>	<u>-</u>	<u>9.553</u>
Resultaat	<u>137.044-</u>	<u>187.565-</u>	<u>176.622-</u>

BESTEMMING RESULTAAT 2017

	2017	
	€	€
Totaal resultaat volgens staat van baten en lasten		137.044-
Toevoegingen aan bestemmingsreserves		
Project Communicatie (nieuwe leden)	15.000-	
Project Netwerkvorming jongeren	5.000-	
Project Infrastructuur/ICT	5.000-	
Onttrekkingen uit bestemmingsreserves:		
Bestemmingsreserve exploitatieverlies Den Haag	100.000	
Mutaties bestemmingsreserves uit resultaat		75.000
Restant resultaat gemuteerd in algemene reserve		<u>62.044-</u>

TOELICHTING ALGEMEEN

Waarderingsgrondslagen

Algemene grondslagen

De jaarrekening is conform fiscale waarderingsgrondslagen en met inachtneming van de in Titel 9 van Boek 2 BW opgenomen voorschriften opgesteld. Alle in de jaarrekening vermelde bedragen luiden in euro's. Het regime voor verslaggeving voor organisaties zonder winststreven is toegepast.

Daar waar nodig geacht zijn de vergelijkende cijfers 2016 voor vergelijkingsdoeleinden aangepast.

Grondslagen van waardering van de balans

Materiële vaste activa

Onroerende zaken en het boekenbezit zijn historisch gewaardeerd als Pro Memorie post (P.M.). In 2017 zijn echter investeringen gedaan die tegen nominale waarde zijn gewaardeerd.

Overige materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs, verminderd met de daarover berekende afschrijving.

De afschrijvingen geschieden naar tijdsgelang en worden berekend door middel van een vast percentage van de verkrijgingsprijs minus eventuele restwaarde. Het percentage is gebaseerd op de geschatte economische levensduur.

Financiële vaste activa

Beleggingen (effecten) zijn gewaardeerd tegen de actuele waarde. De effectenportefeuille werd in 2017 door Triodos Bank Private Banking beheerd. In 2014 is uit een legaat een effectenportefeuille bij NPEX ontvangen. Deze effecten zijn niet tot zeer moeilijk te verhandelen en zijn in de jaarrekening als Pro Memorie post gewaardeerd.

Waardering van onder de financiële vaste activa opgenomen vorderingen geschiedt tegen nominale waarde, zo nodig onder aftrek van voorzieningen wegens oninbaarheid.

Vlottende activa

De vorderingen en overlopende activa zijn gewaardeerd tegen nominale waarde, zo nodig onder aftrek van voorzieningen wegens oninbaarheid.

Overige activa worden, voor zover niet anders vermeld, gewaardeerd tegen nominale waarde.

TOELICHTING ALGEMEEN

Eigen vermogen

De algemene reserve bestaat uit het gecumuleerde exploitatiesaldo van de Vereniging. Er worden op grond van bestuursbesluiten bedragen onttrokken ten behoeve van activiteiten.

Aan de bestemmingsreserves worden bedragen uit de vrije reserves toegevoegd, welke op grond van een bestuursbesluit zijn vastgesteld.

Voorzieningen

De voorziening groot onderhoud wordt gewaardeerd op basis van de te verwachten kosten voor groot onderhoud aan de onroerende zaken, waarvoor een lange termijn onderhoudsplan is opgesteld.

De voorziening voor vruchtgebruik is getroffen voor toezeggingen die door de vereniging zijn aangegaan. De voorziening is gewaardeerd op actuariële, berekende waarderingsgrondslagen.

De pensioenvoorziening voor oud medewerkers is gewaardeerd op nominale waarde.

Schulden

Schulden en overlopende passiva zijn, voor zover niet anders vermeld, gewaardeerd tegen nominale waarde.

Niet in de balans opgenomen verplichtingen

De niet in de balans opgenomen verplichtingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Grondslagen van de exploitatierekening

Ten aanzien van het bepalen van het resultaat geldt dat:

- Opbrengsten zijn verantwoord in het jaar, waarin zij zijn gerealiseerd;
- Ontvangen legaten zijn verantwoord op basis van kasstelsel, onder aftrek van eventueel aan de legaten verbonden kosten en verplichtingen;
- Kosten zijn ten laste van het resultaat gebracht, zodra zij voorzienbaar zijn.

Werknemersbestand

Ultimo het boekjaar waren 9 (2016: 9) werknemers in dienst. De gedurende het boekjaar werkzame personen omvatten 4,8 FTE's (2016: 4,7 FTE's).

KASSTROOMOVERZICHT

	2017		2016	
	€	€	€	€
<u>Operationele activiteiten</u>				
Exploitatieresultaat		439.884-		186.175-
Afschrijvingen	11.800		24.300	
		11.800		24.300
<u>Veranderingen in het werkkapitaal</u>				
Toename debiteuren	3.770-		8.231-	
Toename overige vorderingen	9.051-		27.412	
Afname crediteuren	22.923-		32.841	
Toename overlopende passiva	119.407		11.789-	
		83.663		40.233
<i>Kasstroom uit bedrijfsoperaties</i>		344.421-		121.642-
Mutatie Algemene reserve	6.727-		8.217-	
Mutaties bestemmingsreserve	130.016-		575.411	
Waarvan bestemd resultaat	75.000		-	
Financieel resultaat	54.207		8.553	
Opbrengsten uit legaten	248.633		1.000	
		241.097		576.747
Kasstroom uit operationele activiteiten		103.324-		455.105
<u>Investeringsactiviteiten</u>				
Investerings in materiële vaste activa		1.158.035		-
Desinvesterings in financiële vaste activa		750.435-		677.994-
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		407.600-		677.994
<u>Financieringsactiviteiten</u>				
Toename voorzieningen		2.713		2.353
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		2.713		2.353
Mutatie liquide middelen		508.211-		1.135.452

III SPECIFICATIES

TOELICHTING OP DE BALANS

	<u>2017</u>	<u>2016</u>
	€	€

ACTIVA

VASTE ACTIVA

Materiële vaste activa

Onroerende zaken

	<u>PM</u>	<u>PM</u>
--	-----------	-----------

De onroerende zaak betreft het pand aan de Boslaan 15 te Zeist. Het pand is in 1995 gekocht. De waarde bedraagt € 765.000,- (WOZ, peildatum 1 januari 2017).

Materiële vaste activa in ontwikkeling

Aankoop pand	137.935	-
Ontvangen bestemde schenking voor overdrachtsbelasting	29.000-	-
Verbouwingskosten	1.049.100	-
Boekwaarde per 31 december	<u>1.158.035</u>	<u>-</u>

Dit betreft de verwerving en verbouwing van het pand aan de Riouwstraat 1 en 3 te Den Haag. Het pand is in 2017 aangekocht en wordt verbouwd. Het pand is in de balans gewaardeerd tegen de aankoopwaarde vermeerderd met de verbouwingskosten. De waarde (voor verbouwingen) bedraagt € 1.125.000 (WOZ, peildatum 1 januari 2017).

Inventaris en computers

Boekwaarde per 1 januari	21.400	45.700
Afschrijving	11.800-	24.300-
Boekwaarde per 31 december	<u>9.600</u>	<u>21.400</u>

TOELICHTING OP DE BALANS

	<u>2017</u>	<u>2016</u>
	€	€
<u>Boekenbezit</u>		
Boekwaarde	<u>P.M.</u>	<u>P.M.</u>

De boeken bevinden zich in de bibliotheek in Den Haag. De kosten van aanschaf worden jaarlijks ten laste van het resultaat gebracht.

Totaal materiële vaste activa	<u>1.167.635</u>	<u>21.400</u>
--------------------------------------	-------------------------	----------------------

De afschrijvingspercentages gehanteerd voor de materiële vaste activa variëren van 0% tot 20%.

Financiële vaste activa

<u>Effectenportefeuille</u>	<u>1.411.257</u>	<u>2.099.003</u>
-----------------------------	------------------	------------------

Leningen u/g

Stand per 1 januari	62.689	22.689
Verstrekt aan Stichting Euritmie	25.000	40.000
Aflossingen in boekjaar	87.689-	-
Stand per 31 december	<u>-</u>	<u>62.689</u>

Totaal financiële vaste activa	<u>1.411.257</u>	<u>2.161.692</u>
---------------------------------------	-------------------------	-------------------------

TOELICHTING OP DE BALANS

	<u>2017</u>	<u>2016</u>
	€	€
VLOTTENDE ACTIVA		
Vorderingen en overlopende activa		
<u>Debiteuren</u>		
Nog te verwachten contributiegelden	48.132	37.951
Nog te verwachten opbrengsten uit abonnementen Antroposofie Magazine	7.237	9.195
Nog te factureren bedragen	750	-
	<u>56.119</u>	<u>47.146</u>
Af: voorziening dubieuze debiteuren	28.910-	23.707-
	<u>27.209</u>	<u>23.439</u>
<u>Overige vorderingen</u>		
Nog te ontvangen bedragen	18.653	4.778
Dividendbelasting	969	633
Omzetbelasting	1.763	5.963
Vooruitbetaalde bedragen	11.470	12.430
Overlopende activa	595	595
	<u>33.450</u>	<u>24.399</u>
Totaal vorderingen en overlopende activa	<u><u>60.659</u></u>	<u><u>47.838</u></u>
 Liquide middelen		
Kassen	992	2.835
NL28 TRIO 0212 1752 97 - Exploitatie	117.036	504.534
NL42 TRIO 0212 4792 37 - Internetsparen	51.568	155.778
NL49 TRIO 0197 7423 86 - Motief	4.043	551
NL25 TRIO 0197 7706 57 - Bibliotheek	465	504
NL07 TRIO 0391 0612 32 - Conferenties	18.168	3.991
NL38 INGB 0000 4748 30 - Ledenbijdragen	1.651	31.749
NL91 ABNA 0247 6254 69 - Effectenrekening	130.228	191.792
NL15 TRIO 0338 4995 04 - Ledenbijdragen	59.372	-
	<u>383.523</u>	<u>891.734</u>
Totaal vlottende activa	<u><u>444.182</u></u>	<u><u>939.572</u></u>

TOELICHTING OP DE BALANS

	<u>2017</u>	<u>2016</u>
	€	€
<u>PASSIVA</u>		
<u>Eigen vermogen</u>		
<u>Algemene reserve</u>		
Stand per 1 januari, inclusief ontvangen legaten	1.691.318	2.512.649
Resultaat 2016 / 2015 t.b.v. Medische Sectie	6.727-	8.217-
<u>Mutaties</u>		
Verdeeld resultaat boekjaar	62.044-	813.114-
Stand per 31 december	<u>1.622.547</u>	<u>1.691.318</u>
* Voor een specificatie verwijzen wij naar pagina 33 en 34.		
<u>Bestemmingsreserves</u>		
Stand per 31 december	* <u>1.055.251</u>	<u>1.185.267</u>
* Voor een specificatie verwijzen wij naar pagina 33 en 34.		
Totaal eigen vermogen	<u><u>2.677.798</u></u>	<u><u>2.876.585</u></u>

TOELICHTING OP DE BALANS

	<u>2017</u>	<u>2016</u>
	€	€
<u>Voorzieningen</u>		
<u>Onderhoudsvoorziening Boslaan</u>		
Stand per 1 januari	26.503	23.506
Dotatie	10.500	17.000
Onttrekkingen	6.008-	14.003-
Stand per 31 december	<u>30.995</u>	<u>26.503</u>
<u>Voorziening vruchtgebruik uit legaten</u>		
Stand per 1 januari	25.901	26.545
Uitkeringen	7.889-	7.889-
Dotatie voorziening	6.110	7.245
Stand per 31 december	<u>24.122</u>	<u>25.901</u>
Totaal voorzieningen	<u>55.117</u>	<u>52.404</u>
 <u>Kortlopende schulden</u>		
Crediteuren	32.761	55.684
Allgemeine Anthroposophische Gesellschaft	40.767	55.647
Vooruitontvangen bedragen	8.537	11.013
Loonheffing	24.641	14.195
Ontvangen giften voor exploitatie Stichting		
Exploitatie Riouwstraat1 Den Haag	91.072	-
Overlopende passiva	92.381	57.136
Totaal kortlopende schulden	<u>290.159</u>	<u>193.675</u>

TOELICHTING OP DE BALANS

Niet uit de balans blijkende verplichtingen

Vruchtgebruik

De vereniging is, als mede-erfgename in een nalatenschap, jaarlijks een uitkering verschuldigd voor vruchtgebruik aan een derde. Deze uitkering bedraagt € 7.888,85 per jaar.

TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN

	<u>Werkelijk 2017</u>	<u>Begroting 2017</u>	<u>Werkelijk 2016</u>
	€		€
Baten			
Ledenbijdragen	630.068	645.000	658.091
Opbrengsten Motief *	20.791	30.000	36.711
Opbrengsten Antroposofie Magazine **	72.580	92.100	95.992
Giften	1.443	-	1.586
Overige opbrengsten	42	-	9
	<u>724.924</u>	<u>767.100</u>	<u>792.389</u>

* Voor een specificatie verwijzen wij naar pagina 31.

* Voor een specificatie verwijzen wij naar pagina 32.

Kosten primaire activiteiten

Verenigingsactiviteiten

Themadagen en vieringen	14.072	24.500	28.791
Ledenbijeenkomsten	23.940	17.000	8.900
	<u>38.012</u>	<u>41.500</u>	<u>37.691</u>

TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN

	Werkelijk 2017 €	Begroting 2017	Werkelijk 2016 €
Hogeschool activiteiten	*		
Algemene sectie	13.156	10.298	2.439
Pedagogische sectie	2.617	9.350	3.977
Natuurwetenschappelijke sectie	2.472	9.170	7.764
Landbouw sectie	5.240	4.800	2.506
Medische sectie	1.121	2.500	6.727-
Sociaal wetenschappelijke sectie	4.447	3.100	3.629
Sectie woord, muziek en euritmie	3.205	6.590	5.411
Sectie beeldende kunsten	13.798	16.510	12.239
Sectie letteren en cultuurwetenschappen	4.257	4.320	5.459
Sectie voor Wis- en Sterrenkunde	7.036	6.100	2.814
	57.349	72.738	39.511

* Voor een specificatie verwijzen wij naar pagina 35.

Motief			
Loonkosten	35.348	33.635	29.566
Kosten redactie/bladmanager	-	2.904	6.083
Ziekteverzuimverzekering/Arbodienst	1.093	1.150	1.179
Pensioenlasten	3.471	5.000	4.312
Freelancers	1.291	-	900
Reiskosten	-	750	1.939
Illustraties	228	-	-
Opmaakkosten	7.420	9.998	15.907
Drukkosten	15.036	13.910	20.485
Directe kosten	5.278	7.420	9.508
Verzendkosten	22.238	28.026	23.501
Porto- en kopieerkosten	362	100	346
Overige kosten	525	1.000	1.242
Afschrijvingskosten	1.300	1.300	3.800
Ontwikkelkosten website	-	500	-
	93.590	105.693	118.768

TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN

	Werkelijk 2017 €	Begroting 2017	Werkelijk 2016 €
Antroposofie Magazine			
Loonkosten	28.095	27.881	27.548
Uitkeringen ziekengeld	3.719-	-	-
Kosten redactie/bladmanager	18.500	24.200	20.000
Ziekteverzuimverzekering/Arbodienst	997	1.000	821
Pensioenlasten	1.916	3.000	3.576
Freelancers	16.035	16.000	13.137
Reiskosten	2.812	1.750	819
Illustraties	4.301	5.000	4.914
Opmaakkosten	14.093	16.064	19.024
Drukkosten	19.222	19.886	21.068
Kosten advertenties	11.625	17.182	14.086
Directe kosten Abonnementenland	784	4.111	7.097
Promotiekosten	2.876	5.000	2.332
Porto- en kopieerkosten	1.187	500	1.485
Overige kosten	1.869	2.200	272
Ontwikkelkosten website	-	2.000	-
Mutatie voorziening debiteuren	1.809	-	-
Verzendkosten	8.516	-	-
	130.918	145.774	136.179
Bibliotheek			
Loonkosten	49.878	39.613	37.947
Pensioenlasten	3.244	6.800	5.144
Reiskosten medewerkers	1.198	1.000	1.186
Vrijwilligers	1.198	2.000	2.848
Ziekteverzuimverzekering/Arbodienst	1.249	1.500	1.000
Afschrijvingskosten	1.800	1.800	1.800
Aankoop boeken en tijdschriften	2.468	4.200	3.378
Kantoorbenodigdheden	1.582	750	574
Telefoonkosten	769	-	-
Automatisering	8.899	2.000	6.093
Bijdrage algemene kosten De Zalen	1.082	1.200	-
Overige kosten	2.459	4.750	7.942
Af: opbrengsten bibliotheek	483-	-	687-
	75.343	65.613	67.225

TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN

	<u>Werkelijk 2017</u> €	<u>Begroting 2017</u>	<u>Werkelijk 2016</u> €
Afdracht Allgemeine Anthroposophische Gesellschaft			
Afdracht boekjaar	280.000	235.000	235.000
	<u>280.000</u>	<u>235.000</u>	<u>235.000</u>
Totaal kosten primaire activiteiten	<u>675.212</u>	<u>666.318</u>	<u>634.374</u>

Kosten voorwaardenscheppende activiteiten

Bestuurskosten

Advieskosten	21.114	7.500	7.435
Reis- en verblijfkosten	27.569	24.800	18.433
Communicatiekosten	-	1.000	-
Vergaderkosten	2.015	1.500	2.076
Zusterverenigingen	-	1.500	-
Overige bestuurskosten	5.517	1.000	12.065
	<u>56.215</u>	<u>37.300</u>	<u>40.009</u>

Externe communicatie

Hosting en onderhoud website	1.689	7.000	629
Overige kosten	-	4.000	-
	<u>1.689</u>	<u>11.000</u>	<u>629</u>

TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN

	Werkelijk 2017 €	Begroting 2017	Werkelijk 2016 €
<u>Bureaunkosten</u>			
Loonkosten	153.728	129.297	134.861
Uitkering ziekengeld	11.762-	-	-
Pensioenlasten	15.756	19.200	18.856
Ziekteverzuimverzekering/Arbodienst	5.693	4.500	4.816
Reis- en verblijfkosten	7.039	7.000	7.955
Vrijwilligers	2.016	1.000	418
Scholingskosten	9.298	1.500	-
Overige personeelskosten	7.203	1.000	1.289
Accountantskosten jaarrekening	4.500	4.500	4.500
Accountantskosten advisering	8.687	-	-
Kosten administratiekantoor inclusief salarisadministratie	15.574	10.000	15.548
Telecommunicatie	2.301	2.500	2.253
Kantoorbenodigdheden en drukwerk	2.522	5.500	2.976
Kopieerkosten	829	500	919
Portokosten	5.742	2.500	3.211
Kosten automatisering	7.381	15.350	25.933
Afschrijvingskosten	8.700	8.700	18.700
Mutatie voorziening debiteuren	3.393	-	pm
Overige kosten secretariaat	5.138	8.200	7.979
	<u>253.738</u>	<u>221.247</u>	<u>250.214</u>
<u>Huisvestingskosten</u>			
Dotatie onderhoudsvoorzieningen	10.500	10.500	17.000
Tuinonderhoud	4.081	3.500	3.930
Klein onderhoud	98	1.500	957
Belastingen	3.370	4.000	3.154
Assurantiën	1.794	2.100	1.440
Schoonmaakkosten	5.819	6.200	5.760
Energiekosten	5.359	4.500	5.168
Overige huisvestingskosten	1.231	1.500	1.487
Bijdrage huisvesting gebruikers	13.090-	15.000-	12.600-
Bijdrage huisvestingslasten gebruikers	1.208-	-	1.244-
	<u>17.954</u>	<u>18.800</u>	<u>25.052</u>

TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN

	<u>Werkelijk 2017</u>	<u>Begroting 2017</u>	<u>Werkelijk 2016</u>
	€		€
<u>Subsidies</u>			
Opstart Stichting Exploitatie Riouwstraat 1 Den Haag	60.000	-	28.286
Ondersteuning exploitatie Stichting Exploitatie Riouwstraat 1 Den Haag	100.000	-	-
	<u>160.000</u>	<u>-</u>	<u>28.286</u>
Totaal voorwaardenscheppende activiteiten	<u>489.596</u>	<u>288.347</u>	<u>344.190</u>
Financieel resultaat			
Resultaat beleggingen	54.207	-	8.553
	<u>54.207</u>	<u>-</u>	<u>8.553</u>
Totaal resultaat effecten	<u>54.207</u>	<u>-</u>	<u>8.553</u>
Opbrengsten uit legaten			
Ontvangen legaten	248.633	-	1.000
	<u>248.633</u>	<u>-</u>	<u>1.000</u>

IV BIJLAGEN

TOELICHTING OP DE EXPLOITATIE MOTIEF

	<u>Werkelijk 2017</u>	<u>Begroting 2017</u>	<u>Werkelijk 2016</u>
	€	€	€
Opbrengsten			
Advertentieopbrengsten	20.791	30.000	36.176
Overige opbrengsten	-	-	535
	<u>20.791</u>	<u>30.000</u>	<u>36.711</u>

TOELICHTING OP DE EXPLOITATIE ANTROPOSOFIE MAGAZINE

	Werkelijk 2017	Begroting 2017	Werkelijk 2016
	€	€	€
Opbrengsten			
Abonnementen	20.388	30.000	25.480
Losse nummers	4.657	6.000	5.830
Advertentieopbrengsten	46.498	55.000	52.905
Overige opbrengsten	4.092	1.100	11.777
Afboeking debiteuren Abonnementenland	3.055-	-	-
	<u>72.580</u>	<u>92.100</u>	<u>95.992</u>

TOELICHTING OP DE BESTEMMINGSRESERVES

Bestemmingsreserves Hogeschool

	Stand per 1 januari	Externe inkomsten	Bestedingen	Mutatatie Algemene Reserve	Stand per 31 december
Algemene Sectie Cursuswerk	16.662	-	-	-	16.662
Algemene Sectie Jongerenwerk	921	-	-	-	921
Medische Sectie Onderzoek	23.698	-	-	-	23.698
Medische Sectie Cursuswerk	38.256	-	-	6.727	44.983
Medische Sectie Lectoraat Leiden (Subsidie 2015-2018)	12.000	-	6.000-	-	6.000
Sectie Landbouw, Legaat Fledderus (inclusief antroposofische geneeskunde)	55.800	-	-	-	55.800
Pedagogische Sectie	4.555	-	-	-	4.555
Natuurwetenschappelijke Sectie	1.369	-	-	-	1.369
Sectie Sociale Wetenschap	920	-	-	-	920
Project 2016: Onder- en Boven-Natuur (uit legaat Zuurbier)	18.598	2.030	6.777-	-	13.851
Project 2016: Ontwikkeling Goetheanum	8.238	-	-	-	8.238
Project 2016: Netwerkvorming jongeren	19.832	12.712	34.328-	5.000	3.216
Totaal bestemmingsreserves Hogeschool	200.849	14.742	47.105-	11.727	180.213

TOELICHTING OP DE BESTEMMINGSRESERVES

Overige bestemmingsreserves

	Stand per 1 januari	Externe inkomsten	Bestedingen	Mutatie Algemene Reserve	Stand per 31 december
Bibliotheek Den Haag	4.208	-	425-	-	3.783
Legaat mw. Bos- van Rugge t.b.v. Ontmoetingscultuur	42.070	-	3.055-	-	39.015
Legaat mw. Bos- van Rugge t.b.v. Dornach	23.414	-	3.055-	-	20.359
"Ontmoetingscultuur "	4.179	-	-	-	4.179
Subsidie onderzoek archief	250.000	-	-	-	250.000
Fusie Hogeschool Helicon/Leiden	35.547	-	2.797-	15.000	47.750
Project 2016: Antroposofie in Dialoog en Huis in Beweging	25.000	-	17.628-	5.000	12.372
Project 2016: Infrastructuur/ICT	150.000	-	2.420-	-	147.580
Bestemmingsreserve t.b.v. Euritmie I	200.000	-	-	-	200.000
Bestemmingsreserve t.b.v. Euritmie II	250.000	-	-	100.000-	150.000
Bestemmingsreserve exploitatieverlies Den Haag					
<i>Totaal overige bestemmingsreserves</i>	984.418	-	29.380-	80.000-	875.038

Totaal bestemmingsreserves 1.185.267 14.742 76.485- 68.273- 1.055.251

TOELICHTING OP DE VAKSECTIES HOGESCHOOL

	<u>Werkelijk 2017</u>	<u>Werkelijk 2016</u>
	€	€
Algemene Sectie		
Opbrengsten	9.307	4.751
Kosten	22.463	7.190
	<u>13.156-</u>	<u>2.439-</u>
Pedagogische sectie		
Opbrengsten	2.309	282
Kosten	4.926	4.259
	<u>2.617-</u>	<u>3.977-</u>
Natuurwetenschappelijke Sectie		
Opbrengsten	-	-
Kosten	2.472	7.764
	<u>2.472-</u>	<u>7.764-</u>
Landbouw sectie		
Opbrengsten	235	-
Kosten	5.475	2.506
	<u>5.240-</u>	<u>2.506-</u>

TOELICHTING OP DE VAKSECTIES HOGESCHOOL

	Werkelijk 2017 €	Werkelijk 2016 €
Medische sectie		
Opbrengsten Medische Conferentie	15.185	21.414
Bijdrage NVCAG	39	60
Bijdrage NVAF	-	513
Bijdrage NVET	995	195
Bijdrage SAMPO	117	-
Bijdrage NVDA	45	-
Bijdrage Ver. Kunstzinnige Therapie	2.925	-
Bijdrage NVAA	1.300	1.300
Verplegenden en Verzorgenden Nederland	-	1.502
Overige opbrengsten	650	3.000
	<hr/>	<hr/>
Opbrengsten	21.256	27.984
Kosten	22.377	21.257
	<hr/>	<hr/>
	* 1.121-	6.727
	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>
Sociaal wetenschappelijke sectie		
Opbrengsten	-	-
Kosten	4.447	3.629
	<hr/>	<hr/>
	4.447-	3.629-
	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>
Sectie woord, muziek en euritmie		
Opbrengsten	1.215	315
Kosten	4.420	5.726
	<hr/>	<hr/>
	3.205-	5.411-
	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>

* Het overschot over 2016 is in 2017 overgeboekt naar de bestemmingsreserve. Het tekort over 2017 zal in 2018 worden overgeboekt naar de bestemmingsreserve.

TOELICHTING OP DE VAKSECTIES HOGESCHOOL

	Werkelijk 2017 €	Werkelijk 2016 €
Sectie beeldende kunsten		
Opbrengsten	993	450
Kosten	14.791	12.689
	<u>13.798-</u>	<u>12.239-</u>
Sectie jeugd		
Opbrengsten	-	-
Kosten	-	-
	<u>-</u>	<u>-</u>
Sectie Letteren en cultuurwetenschappen		
Opbrengsten	4.610	1.875
Kosten	8.867	7.334
	<u>4.257-</u>	<u>5.459-</u>
Sectie voor Wis- en Sterrenkunde		
Opbrengsten	8.481	550
Kosten	15.517	3.364
	<u>7.036-</u>	<u>2.814-</u>
Exploitatie resultaat Hogeschool	<u>57.349-</u>	<u>39.511-</u>
<u>Resumé</u>		
Totaal opbrengsten	48.406	36.207
Totaal kosten	105.755	75.718
Totale exploitatie Hogeschool activiteiten	<u>57.349-</u>	<u>39.511-</u>